

TAG UWCH

1000N50-1

CYMRAEG: IAITH GYNTAF – U2 uned 5
Rhyddiaith yr Oesoedd Canol, yr Hengerdd a'r Cywyddau
(Papur Ysgrifenedig)

DYDD IAU, 24 MAI 2018 – PRYNHAWN

2 awr

DEUNYDDIAU YCHWANEGOL

Yn ogystal â'r papur hwn, bydd angen llyfryn ateb 16 tudalen CBAC (pinc) arnoch chi.

CYFARWYDDIADAU I YMGEISWYR

Defnyddiwch inc neu feiro du.

Atebwch y **ddau** gwestiwn.

Ysgrifennwch eich atebion yn y llyfryn ateb a ddarperir ar wahân.

Pan fo gofyn i chi fynegi barn neu safbwynt, dylech roi eich rhesymau drostynt a chyfeirio at farn eraill lle bo'n briodol.

Dylid defnyddio termau beirniadaeth lenyddol a dyfyniadau.

Bydd y marcio yn ystyried ansawdd eich iaith a'ch mynegiant yn eich atebion.

Dylech dreulio **1 awr** yr un ar y **ddau** gwestiwn.

Ni chaniateir defnyddio copïau o'r testunau gosod na geiriaduron yn yr arholiad hwn.

GWYBODAETH I YMGEISWYR

Y mae pob cwestiwn yn gyfwerth o ran marciau.

Dangosir y marciau sydd ar gael mewn cromfachau ar ddiwedd pob cwestiwn neu ran o gwestiwn ynghyd â'r marciau a wobrwyr am ansawdd iaith ysgrifenedig.

Atgoffir chi mai papur synoptig yw hwn ac felly bydd yn profi gwybodaeth, dealltwriaeth a sgiliau a ddatblygwyd wrth astudio'r pwnc e.e. dadansoddi a defnyddio iaith ysgrifenedig.

ADRAN A

1. Rhyddiaith yr Oesoedd Canol

Darllenwch y darn canlynol yn ofalus ac yna atebwch y **ddau** gwestiwn. Gwobrwyir dyfynnu perthnasol yn eich atebion.

Gwobrwyir ansawdd eich iaith ysgrifenedig ar gyfer y ddau gwestiwn isod. [15]

- (a) **Esboniwch** yn fanwl beth sy'n digwydd yn y dyfyniad. Yn eich ateb, cyfeiriwch at **arwyddocâd** yr hyn sy'n digwydd yn y darn yng **nghyd-destun** y chwedl. [15]
- (b) Dadansoddwch **thema cynnen a'r is-themâu sy'n cysylltu â hi** yn y chwedl. Defnyddiwch y dyfyniad yn sylfaen i'ch ateb ond disgwylir eich bod yn cyfeirio at rannau perthnasol eraill o'r chwedl yn ogystal. [15]

A hynny yn yr eil ulwydyn, llyma ymodwrdd yn lwerdon am y guaradwyd a gawssei Matholwch yg Kymry, a'r somm a wnathoedit idaw am y ueirch. A hynny y urodyr maeth, a'r gwyr nessaf gantaw, yn lliwaw idaw hynny, a heb y gelu. A nachaf y dygyuor yn lwerdon hyt nat oed lonyd idaw ony chaei dial y sarahet. Sef dial a wnaethant, gyrru Branwen o un ystauell ac ef, a'y chymell y bobî yn y llys, a pheri y'r kygyd, gwedy bei yn dryllyaw kic, dyuot idi a tharaw bonclust arnei beunydd. Ac yuelly y gwnaethpwyd y foen.

'Ie, Arglwyd,' heb y wyr wrth Uatholwch, 'par weithon wahard y llongeu, a'r yscrafneu, a'r corygeu, ual nat el neb y Gymry; ac a del yma o Gymry, carchara wynt ac na at trachefyn, rac gwybot hynn.' Ac ar hynny y diskynyssant.

Blwynyded nit llei no their, y buant yuelly. Ac yn hynny, meithryn ederyn drydwen a wnaeth hitheu ar dal y noe gyt a hi, a dyscu ieith idi, a menegi y'r ederyn y ryw wr oed y brawt. A dwyn llythyr y poeneu a'r amharch a oed arnei hitheu. A'r llythyr a rwymwyd am uon eskyll yr ederyn, a'y anuon parth a Chymry. A'r ederyn a doeth y'r ynys honn. Sef lle y cauas Uendigeiduran, yg Kaer Seint yn Aruon, yn dadleu idaw dydgweith. A diskynnu ar e yscwyd, a garwhau y phluf, yny arganuuwyt y llythyr, ac adnabot meithryn yr ederyn yg kyuanedd. Ac yna kymryd y llythyr a'y edrych. A phan darllewyt y llythyr, doluryaw a wnaeth o glybot y poen oed ar Uranwen, a dechreu o'r lle hwnnw peri anuon kennadeu y dygyuoryaw yr ynys honn y gyt ...

ADRAN B

2. Yr Hengerdd a'r Cywyddau

Darllenwch y dyfyniadau canlynol yn ofalus ac yna atebwch **y ddau** gwestiwn. Gwobrwyir dyfynnu perthnasol yn eich atebion.

Gwobrwyir ansawdd eich iaith ysgrifenedig ar gyfer y ddau gwestiwn isod. [15]

- (a) Ysgrifennwch am gefndir **y gerdd a'r bardd**. Cyfeiriwch yn benodol at y **dyfyniad** isod er mwyn gwneud eich ateb yn berthnasol. [15]

Gwedy cysgu, tru tremyn,
 O bawb onid mi a bun,
 Ceisiais yn hyfedr fedru
 Ar wely'r ferch, alar fu.
 Cefais, pan soniais yna,
 Gwypm dig, nid oedd gampau da.
 Briwais, ni neidiais yn iach,
 Y grimog, a gwaer omach,
 Wrth ystlys, ar waith ostler,
 Ystôl groch ffôl, goruwch ffêr.
 Trewais, drwg fydd tra awydd,
 Lle y'm rhoed, heb un llam rhwydd,
 Mynych dwyll amwyll ymwrdd,
 Fy nhalcen wrth ben y bwrdd,
 Lle'r oedd cawg yrhawg yn rhydd
 A llafar badell efydd.
 Syrthio o'r bwrdd, dragwrdd drefn,
 A'r ddeudrestl a'r holl ddodrefn.
 Rhoi diasbad o'r badell,
 I'm hôl y'i clywid ymhell.
 Gweiddi, gŵr gorwag oeddwn,
 O'r cawg, a chyfarth o'r cŵn.

Haws codi, drygioni drud,
 Yn drwsgl nog yn dra esgud.
 Dyfod, bu chwedl edifar,
 I fyny, Cymry a'm câr,
 Lle'r oedd garllaw muroedd mawr
 Drisais mewn gwely drewsawr
 Yn trafferth am eu triphac,
 Hicin a Siencin a Siac.

(b) Dadansoddwch **grefft** ac **arddull** y bardd yn y dyfyniad isod.

[15]

Enaid Owain ab Urien,
 gobwyllid ei Rên o'i raid.
 Rheged udd a'i cudd tromlas,
 nid oedd fas i'w gywyddaid.
 Isgell cerddglyd clodfawr;
 esgyll gawr gwaywawr llifaid.
 Can ni cheffir cystedlydd
 i udd Llwyfenydd llathraid.
 Medel galon, gefeiliad,
 eisyllud ei dad a'i daid.
 Pan laddawdd Owain Fflamddwyn,
 nid oedd fwy nogyd cysgaid.
 Cysgid Lloegr, llydan nifer,
 â lleufer yn eu llygaid.
 A rhai ni fföynt haeach
 a oeddynt hyach no rhaid:
 Owain a'u cosbes yn ddrud
 mal cnud yn dylud defaid.
 Gŵr gwiw uch ei amliw seirch
 a roddai feirch i eirchiaid;
 cyd as cronnai mal caled,
 rhy rhanned rhag ei enaid.
 Enaid Owain ab Urien,
 gobwyllid ei Rên o'i raid.

DIWEDD Y PAPUR